

BØGER

Proust oversat
»med øre for værkets
uendelige melodi«. [Anmeldelse side 4](#)

»... en ualmindelig
smuk og sikker debut-
roman«. [Anmeldelse af
Josefine Klougart side 6](#)

“Jeg savner den danske debat

Den islandske forfatter
Auður Jónsdóttir fik
inspirationen til sin
roman om integration
efter et ophold i Danmark

[Interview side 8-9](#)

Pludselig opdagede jeg, at jeg var indvandrer

Auður Jónsdóttir blev inspireret til at skrive 'Depositum', da hun boede i Danmark. Den samfundskritiske og ironiske roman handler om integration i en europæisk storby.

INTERVIEW

En dag, da Auður Jónsdóttir stod ved en pølsevogn i København og på gebrokkent dansk bestilte en med det hele, foreslog en dame i køen, at hun rejste hjem, hvor hun kom fra.

»På den ene side følte jeg mig meget velkommen, de tre år jeg boede i Danmark, på den anden side kunne der ske det, der skete ved pølsevognen. Det var meget nyt for mig at bo i et 'multikulti' samfund«, siger hun.

Mens hendes nyeste roman 'Depositum' netop er udkommet i Danmark, er Jónsdóttir flyttet tilbage til Island, hvor

TINE MARIA WINTHER
BOGREDAKTØR,
REYKJAVIK

hun i dag er 'hofpoet' på nationalscenen i Reykjavik.

Hun og hendes mand, tegner og forfatter Thórarinn Leifsson, bor i det vestlige Reykjavik med udsigt til landets to store forlag. Det kaster god sladder af sig, når man kan se, hvilke forfattere der går ud og ind. Og havet for enden af gaden kaster vinterblæsten af sig mod ruderne i lejligheden. Auður Jónsdóttir kryber sammen i sofaen, iført islandsk sweater, og mindes oplevelsen af at begynde forfra i et nyt land.

»I Danmark var der ingen, der vidste, jeg var forfatter, og pludselig opdagede jeg, at jeg var indvandrer«.

Forfatterparret boede i København fra 2003 til 2006. Dengang skrev hun på sin forrige roman 'Dem i kælderens' om 68-generationen (på dansk 2006), som blev nomineret til Nordisk Råds Litteraturpris. Samtidig gik hun på Studieskolen »med mennesker fra hele verden« for at lære dansk.

»Det at lære et nyt sprog og gå ind i et samfund med den tanke, at samfundet skal sige ja til dig og skal kunne stille krav til dig, var noget meget nyt«.

Ordene på dansk er nemme at lære for en islænding, med det samme kan man læse aviserne, og efter tre måneder forstår man alt i fjernsynet, men det tager mange år at lære at tale dansk, som danskerne gør det, fortæller hun.

Auður Jónsdóttir

Født i Reykjavik 1973. Hendes morfar er forfatter Halldór Laxness, og hun er gift med forfatteren Thórarinn Leifsson. Boede i Danmark 2003-2006.

Debuterede i 1998 med romanen 'Stjórnlaus', der blev nomineret til Den Islandske Litteraturpris samme år. I 2004 udkom romanen 'Fólkið í kjallaranum' (da. 'Dem i kælderens', 2006), som hun modtog Den Islandske Litteraturpris for i 2004. Romanen blev også indstillet til Nordisk Råds Litteraturpris. Romanen 'Tryggjarpanatur' udkom i 2006 (da. 'Depositum', 2009). Auður Jónsdóttir har også udgivet noveller og børnebøger.
Research: Politikens Bibliotek

»I Island er jeg forfatter og kan det der med sproget, i Danmark var det, som om alt det, jeg havde lavet før, ikke eksisterede. Jeg blev et barn igen med et barns ordforråd«.

Auður Jónsdóttirs første venner i Danmark var indvandrere, og det var deres liv, der inspirerede hende til at skrive 'Depositum', der handler om mislykket integration i en europæisk storby, der minder om København. I romanen beslutter Gisella – en selvtilstrækkelig, enlig kvinde i 30'erne, som bor i en stor bolig, hun har arvet – at leje værelser ud til tre indvandrerkvinder og den enes datter. Dels fordi arven er ved at slippe op, dels for spændingens skyld, og fordi hun mangler inspiration til en artikel om boligløse.

Med Naser Khader som inspiration

Som grisen Napoleon i George Orwells 'Animal farm' opstiller Gisella regler, som hun ændrer hen ad vejen, så hendes i stigende grad uacceptable opførsel hele tiden er i overensstemmelse med – ja, reglerne. En catch 22, som naturligvis får sameksistensen med bofællerne til at køre skævt. En af kvinderne ender med at reagere voldeligt, en anden, Marta, integrerer sig så meget, at hun begynder at klæde, klippe og opføre sig præcis som sin husvært.

»Martas person har jeg skrevet med inspiration fra Naser Khader. Han er en, alle kan lide, fordi han prøver at integrere sig alt det, han kan. Men det er for meget, og så mister man sig selv«.

Det blev Auður Jónsdóttirs hobby at følge integrationsdebatten, som blussede op, efter at Jyllands-Posten i 2005 publicerede 12 satiriske Muhammedtegninger.

»Vi var lige flyttet til Nørrebro, da balladen om tegningerne begyndte. Vi var i Danmark, men det var som at være i en helt anden verdensdel«.

Som forfatter og menneske tog Auður ytringsfrihedens parti, men undrede sig samtidig over, hvorfor tegningerne blev tegnet netop da.

En enkelt flygtning

Island har få indvandrere og »vist nok kun en enkelt flygtning«, som Auður Jónsdóttir fortæller fik tildelt arbejde ved en fejl. Men er det ikke på den baggrund letkøbt at ironisere over et andet lands integrationsproblemer?

»Jo, det er meget nemt for os at kritisere, men romanen er heller ikke skrevet fra en islændings synspunkt. Omdrejningspunktet er, hvad der sker, når et menneske kommer i en ny situation og skal lære at leve sammen med andre i den situation. Det handler ikke kun om integration men lige så meget om 'human behaviour'«.

Har du mødt danskere som Gisella?

»Det har jeg. Da jeg boede på Nørrebro, mødte udlejeren op i Burberryfrakke og ville sætte huslejen op i hele opgangen. På det tidspunkt var der meget ballade på Nørrebro, man var bange nogle gange, når man gik ud, og vi havde i tilgift en hashklub i kælderens. Så damen, der ville sætte lejen op, måtte parkere sin bil uden for Nørrebro af skræk for at få den ødelagt. Det var så paradoksalt, at jeg måtte bruge det i bogen, hun var en af inspirationerne til Gisella«.

Kvinden, der styrede huset på Nørrebro, ønskede faktisk mange forskellige mennesker i opgangen, så Auður Jónsdóttir havde nok af historier og nationaliteter at skrive ud fra.

»Jeg synes, det var eksotisk. I Danmark er den nye samfundsorden meget tæt på, og man debatterer hele tiden, hvordan samfundet ændrer sig. Den debat er meget imponerende, og en af de ting, jeg savner ved Danmark. I er gode til at diskutere, og det var faktisk noget af det, vi lærte på Studieskolen som tilgang til den danske kultur«.

Har du selv noget af Gisella i dig?

KLÆDT PÅ.

Auður Jónsdóttir er tilbage i Island efter nogle år i Danmark og Spanien. Ophold, der lærte hende, at sprogkundskaber er alfa og omega, når man skal accepteres i et nyt land. Foto: Þorvaldur Örn Kristmundsson

»Det tror jeg, de fleste af os har – et menneske, der ikke har så meget erfaring med andre, og som passer på sit eget. Hun har sine grunde, og jeg forstår dem godt. Jeg tror ikke, at der findes gode eller onde mennesker«.

På et tidspunkt tjener Gisella penge på at lade et reklamebureau hænge et enormt banner med et humanistisk budskab op på huset. Banneret, der viser børn i alle farver a la en Benettonreklame, dækker for lejernes vinduer, men hænger der jo i en god sags tjeneste, må de forstå.

»Jeg ville lege med ideen med humanitære reklamer. Hvem tjener på dem, og hvad vil virksomhederne egentlig med dem? Er det selvgodheden, der taler: Nu gør vi noget godt, fordi det kan betale sig for vores forretning, men ellers er vi ligeglade. Ligesom når vi som forbrugere køber en bestemt slags bananer og føler os gode uden at ane, om det nu også er godt. Det er blevet vigtigt at vise, at man er 'rigtig'«.

Som islændingene er danskerne glade

for deres boliger, og på Østerbro i København oplevede Audur Jónsdóttir, hvordan folk gjorde meget for at holde fast på dem.

»Flere af ejerne arbejdede ikke, men havde købt deres store lejligheder på et godt tidspunkt eller arvet dem, og de talte kun om, hvordan de kunne beholde dem, og om de var nødt til at tage lejere ind for at klare det. Danmark var fuld af sådanne historier, det var ikke svært at samle stof til en roman«.

Vælger muslimer fra

Da Gisella i 'Depositum' skal leje ud, vælger hun muslimerne fra på forhånd. Men i en roman, der handler om sammenstød mellem kulturer, er den muslimske gruppe vel central at have med?

»Jeg kan sagtens se, hvad du mener, sameksistensen i lejligheden bliver trods alt lettere, fordi bofællesskabet består af kvinder fra kulturer, der ikke er helt så fjernt fra hinanden. Men jeg ville ikke have, at det hele skulle handle om religion

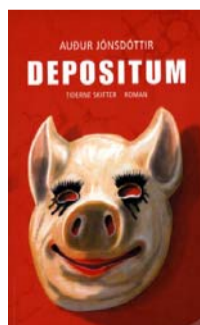
og Muhammedtegninger. Det var vigtigt for mig at få det, der sker mellem mennesker, frem«.

Gisella forudser ikke, at det vil blive problematisk at få forskellige kulturer til at leve side om side.

»Hun begår den fejl at tro, det bliver gnidningsløst. Det er en af holdningerne til indvandring. Der er dem, der siger, at alt er galt, og der er dem, der siger, at intet er galt. Begge synspunkter er farlige. Hvis man siger, at intet er galt, bygger man på et skrøbeligt grundlag. Det er urealistisk at tro, at man uden problemer kan bo sammen med alle mennesker. Der vil altid være konflikter, og det må det ikke være forbudt at give udtryk for«.

Var det svært at falde til i Danmark?

»På en måde er man velkommen. Når man bliver inviteret hjem til nogen, føler man sig meget velkommen, men man kan også møde en kvinde ved pølsevognen, som hører, at man taler dårligt dansk, og som siger, man skal rejse hjem. Hvis man vil bo i Danmark, må man lære

ordentligt dansk, det er min erfaring«, siger hun og føjer til, at hun savnede Danmark, da parret flyttede til Barcelona.

»Jeg kan godt lide, at den danske samfundsd debat er så åben og levende«.

Tilbage i Island inspirerer tiden i Danmark stadig, og Hotel Continent 2005, hvor der var uro mellem de forskellige etniske grupper, der var indkvarteret der, og en afrikansk dreng blev likvideret, er med i et teaterstykke, hun er ved at lægge sidste hånd på.

Men hvordan er det at komme tilbage til oprydningen efter den økonomiske fest, Island har haft?

»Hvis vi ser bort fra gælden, har det været meget bedre, end vi troede. Det er mere interessant at bo her end for fem år siden, for nu er alt ikke kun en kamp for at tjene penge. Atmosfæren var underlig, når man tænker tilbage. Det var sindsygt, som folk havde travlt med at tjene penge. Man begyndte at målte sig med, hvad man ejede, og for en forfatter eller en intellektuel, som ikke gør forretning-

er, var det anstrengende. Nu er det mere det gamle Island, som man kendte før«.

Hvordan forholder en samfundskritiker som Jónsdóttir sig så til tilbagebetalingen af de 26 mia. kr., Island skylder (det svarer til 90.000 kr. per borger) – en dagsorden, som den islandske befolkning skal stemme om 20. februar – spørger jeg efterfølgende på mail.

»Jeg går ind for, at vi betaler gælden så hurtigt som muligt. Faktisk synes jeg, at den islandske præsident har voldtager demokratiet i demokratiets navn. Han havde ingen ret til at gå imod regeringen i denne sag«, skriver hun tilbage om præsident Ólafur Grimsson, der i sidste uge nedlagde veto og dermed udskrev folkeafstemning om vilkårene for tilbagebetaling af Islands enorme gæld efter landets økonomiske sammenbrud.

tine.maria.winther@pol.dk

Flybilletten til Reykjavik er betalt af forlaget Tiderne Skifter.